

Comissió no Permanent d'estudi per tal d'analitzar les reformes legislatives i altres mesures organitzatives a proposar per a fer front a la **multireincidència delictiva**, sobretot en els casos de delictes lleus, i aconseguir que els procediments judicials corresponents es portin a terme en els terminis legalment previstos.

Informe del Govern

La multireincidència. Estat de la qüestió (*).

Aquest informe s'elabora per tal d'atendre el previst en l'acord del Consell Plenari del dia 23 de febrer de 2024 pel qual es crea una Comissió no permanent d'estudi per tal d'analitzar les reformes legislatives i altres mesures organitzatives a proposar, per a fer front a la multireincidència delictiva, sobretot en el cas de delictes lleus, i aconseguir que els procediments judicials corresponents es portin a terme en els terminis legalment previstos.

L'acord de creació de la comissió, entre d'altres qüestions, preveu que en el decurs de les seves sessions es presentarà un informe del Govern.

En les següents quatre sessions de la comissió s'escoltaran les opinions d'acreditades personalitats en diferents àmbits relacionats amb l'objecte de la comissió, i es redactaran unes conclusions.

Per tant, aquest informe que se situa a l'inici dels treballs de la comissió no pot ser com una mena de conclusions anticipades, ni tampoc una intervenció de part. S'ha de limitar a situar el marc i el context dels treballs que portaran a terme les persones que representen els diferents grups municipals, i les persones que seran convocades a aportar les seves opinions expertes.

La darrera onada del Baròmetre Municipal (segon semestre de 2023) segueix assenyalant que la inseguretat és la principal preocupació de la ciutadania de Barcelona. És el principal problema amb diferència respecte del segon (l'accés a l'habitatge) i encara a més distància del tercer (la neteja). S'adjunta al present informe la taula estreta del Baròmetre.

Si passem de la percepció de la seguretat, és a dir, de la dimensió subjectiva, a la dimensió objectiva, ens hem de fixar en les dades de la darrera reunió de la Junta Local de Seguretat, que es va fer en el mes de febrer d'enguany, i en la qual es va presentar l'informe complet corresponent a l'any 2023.

En termes globals, els fets delictius coneguts durant l'any 2023 van registrar un increment del 8,6% respecte de l'any 2022, tot i ser inferiors en el 7,3% respecte dels fets coneguts l'any 2019, just el darrer exercici abans de la pandèmia.

Tot i amb això, l'any 2023 també va comportar millores tant en la resolució dels delictes (+1,43%), com en el nombre de detencions (+23%), i en el nombre de persones investigades o imputades (+11,4%).

Per tant, es constata un increment significatiu a l'activitat policial i de la seva eficàcia -que es reflecteixen en els indicadors esmentats-, però malgrat això el nombre de fets delictius creix, i la preocupació per la inseguretat es manté com el principal problema.

Per tant, si no hi ha una correlació entre l'augment de l'activitat o de l'eficàcia policial i la percepció ciutadana de la millora de la seguretat, caldrà pensar en d'altres factors més determinants per a la persistència d'aquesta percepció subjectiva.

Si entrem en el detall de les dades delinqüencials, els delictes contra el patrimoni són la immensa majoria dels fets coneguts, amb un increment del 9,5% respecte de 2022. Exactament el 89,51% del total (187.799, sobre 209.805), a moltíssima distància de la segona tipologia, que són els delictes contra les persones, i que representen el 6,58% del total.

Tot i que hem de tenir en compte que en aquesta tipologia de delictes contra el patrimoni també s'inclouen les estafes (inclosa la seva modalitat de cibercriminalitat), l'augment dels delictes en global (8,6%) sense tenir en compte les estafes segueix essent del 4,9%.

Aprofundint en els subtipus dels delictes contra el patrimoni (en total, 187.799), els furtus suposen el 53,75% (100.944), i si hi afegim els robatoris amb força (10,08%) i els robatoris amb violència o intimidació (7,38%), obtenim un total agregat de 133.742 fets coneguts, que són el 71,21% del total de delictes contra el patrimoni.

Si posem en relació els furtus comesos amb el conjunt de delictes, aquesta tipologia representa el 48,1% de la totalitat de fets coneguts, i el 64,8% es produeixen a l'espai públic (42,5%) o als mitjans de transport (22,3%).

Per tant, un primer element de reflexió podria ser que l'actuació contundent contra els furtus i, especialment, en l'espai públic i en el transport de persones hauria de comportar una millora significativa en la reducció del nombre de delictes i, correlativament, una millora sensible de la percepció de la seguretat ciutadana.

Però aquesta contundència o determinació no pot ser només policial, perquè ja hem vist amb les dades recollides que un increment important de l'activitat policial no comporta, per ella mateixa, una millora en la seguretat percebuda.

Perquè hi hagi una millora del conjunt dels indicadors, tant dels objectius com dels subjectius, ha de ser tota la cadena de valor de la seguretat i la justícia la que ha de millorar, en eficàcia i en eficiència.

I això ens porta a fixar-nos en un col·lectiu delinqüencial dedicat fonamentalment al furt i també als robatoris amb violència o intimidació, que són els multireincidentes. Són professionals del delictes que, emparats per les vulnerabilitats del sistema legal i judicial, delinqueixen de forma reiterada sense que els poders coercitius de l'Estat de Dret siguin capaços de treure'ls del circuit de la delinqüència de baixa gravetat (en termes de danys, amb matisos), però d'alta intensitat per la reiteració impune.

Si anem a les respostes que el sistema ha donat fins ara a aquesta problemàtica específica, ens hem de fixar en les respostes policials i en les respostes legals o judicials.

Pel que fa a la resposta policial, el Pla d'acció denominat TREMALL, basat en la cooperació bàsicament entre el Cos de Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Urbana, ha permès identificar un nombre de 526 delinqüents multireincidentes, dels quals 487 han estat actius durant 2023, i que han estat imputats per 6.169 fets penals de furtus o robatoris com els apuntats. El 78,6% de les persones detingudes tenen algun antecedent per robatori amb violència o intimidació, i el 71,9% de les causes de les detencions són furtus o robatoris amb violència o intimidació.

Per tant, sempre hi ha marge de millora en totes les activitats humanes, però les dades apunten a indicar que la feina policial es fa, i que es fa bé.

L'altre element de la cadena de valor de la seguretat que és decisiu en ordre a garantir l'èxit material del sistema i també per a aconseguir una millora en la percepció de la seguretat per part de la ciutadania són la legislació aplicable, i el funcionament de l'Administració de Justícia, tant des del punt de vista processal, com des del punt de vista de l'adequada dotació de recursos humans i materials.

Pel que fa a la primera qüestió, és a dir, la legislació aplicable, podem dir que hi ha un consens força generalitzat entre tots els actors de la seguretat en el sentit que el marc legal punitiu és manifestament millorable.

Estem parlant del Codi Penal, i de la insuficient o fallida reforma del mes d'agost de l'any 2022, que s'ha demostrat clarament ineficaç a l'hora d'acomplir les finalitats per a la qual va ser pensada i que, en concret, era una reducció de la delinqüència multireincident, vinculada als delictes lleus.

Aquesta comissió ha de fer una valoració d'aquella reforma, com a punt de partida per a introduir noves propostes, com ara la d'una tipificació específica del furt o el robatori de dispositius mòbils, totes dues coses en la línia plantejada per les persones que varen intervenir a l'acte organitzat per l'ICAB el passat 5 de març i, singularment, pel mateix degà del Col·legi.

Finalment, en la dimensió del funcionament de l'Administració de Justícia, és imprescindible valorar i fer propostes sobre el dimensionament de la planta judicial, entre d'altres qüestions, pel que fa als jutjats que jutgen delictes lleus, amb la finalitat que es compleixin els terminis fixats per a aquesta mena de procediments.

En resum, reformar el marc legal, i enfortir la resposta judicial, com els dos complements imprescindibles d'una activitat policial, sempre millorable, però que parteix d'unes dades i d'uns resultats que posen de manifest una actuació professional molt eficaç per part de tots els cossos policials.

Segona Tinència d'Alcaldia
De Drets Socials, Cultura, Educació i Cicles de Vida

Tercera Tinència d'Alcaldia
de Prevenció, Seguretat, Convivència i Règim Interior

Barcelona, abril de 2024.

(*) S'adjunten les dades exposades a la Junta Local de Seguretat del dia 19 de febrer de 2024